

ALLES OPGEVEN EN RIJK WORDEN

Alles opgeven en rijk worden

*Op avontuur met God
in Mongolië*

HANNEKE VAN DAM

ALLES OPGEVEN EN RIJK WORDEN

Copyright © 2011 Nederlandse uitgave: Gideon

Auteur: Hanneke van Dam

Redactie: Loes Rijkse - van den Tol

Omslagontwerp: Studio Vrolijk

Typografie: Iddo Hoekstra

Jaar van uitgave: april 2012

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN 978-90-5999-021-0

NUR 707

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook – elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording, scanning, or other – except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

Inhoud

Voorwoord	9	20. Uitbreiding	140
1. Geroepen.....	13	21. Wachten	146
2. Kennismaking met Mongolië	20	22. Bajan Adraga	151
3. De Gobiwoestijn	26	23. Nieuws uit Bajan Adraga	157
4. Terug in Nederland ...	37	24. Gantuya	163
5. In het diepe	39	25. Nimka	169
6. Een tweede mijl	49	26. De brand	176
7. Kleine ontberingen ...	56	27. Versterking	183
8. De springplank	61	28. Oogi's getuigenis	188
9. De kring in Sharhad...	68	29. Een groot cadeau	201
10. Wonderen op straat ..	81	30. Dorjoo	212
11. Stop met sterven!	89	31. Bezoek	220
12. De media	94	32. Oogi's familie	223
13. Geweld	99	33. God voorziet	229
14. Henti	106	34. Kettingreactie	236
15. Hete kastanjes	113	35. Een feestje in Bajan Adraga	241
16. Op zoek naar een team	118	36. Eén grote gebedsverhoring	245
17. De film	127		
18. Gebed	130	Verklarende woordenlijst	251
19. Thuis in Henti	135		

ÖNDÖR CHAAN, 19 APRIL 2011

Dit verhaal is opgedragen aan iedereen die ernaar verlangt
Gods wil te kennen en te doen.

Voorwoord

Dit boek is een persoonlijk verslag van mijn leven in Mongolië. Niet meer en niet minder. Het is geen historische of sociologische studie van het Mongoolse volk en moet zo ook niet worden gelezen.

Eigenlijk had ik een boek willen schrijven wanneer ik oud was. Wijs en grijs, terugkijkend op mijn leven, uit de gevarenzone en met het overzicht dat me nu nog ontbreekt. Maar het liep anders. Eind 2008 kwam ik terug van een bezoek aan Nederland met één woord in mijn hoofd: BOEK. Dus begon ik te schrijven. Aan de houten tafel, met uitzicht op de steppe. Veel te vaak onderbroken door de Mongoolse alledaagse beslommeringen.

Ik besef het risico van deze onderneming. Wie ben ik? Wie zal ik zijn over een aantal jaren? Hoe gaat het verder met de mensen die in dit boek beschreven zijn? Kijkend naar hen en naar mijzelf heb ik geen garantie voor een goede afloop.

Maar ik weet Wie mij geroepen heeft. Hij is door en door betrouwbaar. Daarom kan ik mijn verhaal in geloof op papier zetten.

Het is een verhaal met een open einde. Waarschijnlijk is niemand nieuwsgieriger naar het verdere verloop dan ikzelf!

Omdat sommige begrippen zich moeilijk laten vertalen, heb ik ervoor gekozen deze in het Mongools weer te geven en achterin een verklarende woordenlijst toe te voegen.

Er zijn veel mensen aan wie ik dank verschuldigd ben. Ik ga geen namen noemen, want ik ben er zeker van dat ik mensen zou vergeten. Mijn lieve familie en vrienden; jullie hebben mij in deze jaren steeds geholpen, bemoedigd en me altijd hartelijk ontvangen tijdens mijn jaarlijkse bezoeken. Jullie zijn meer dan goud waard.

Mijn dierbare teamgenoten in Henti; jullie hebben mij geleerd wat het betekent om deel uit te maken van een geestelijke familie.

THUIS OP DE STEPPE

Elke keer als ik door het raam naar het eindeloze zanderige landschap kijk, verbaas ik mij erover dat ik hier ben; zo vreemd, zo ver weg en toch zo vertrouwd.

Vandaag loeit een koude voorjaarswind om het huis. Een ruiter galoppeert voorbij. Staande in het zadel schermt hij zijn gezicht af tegen het opwaaiende stof. In de verte zie ik kleine, eenzame figuren voorovergebogen lopen, tegen de wind in, op weg naar hun huisje of ger. Hun feloranje gordels vormen een aangenaam contrast met het grijsbruine landschap. Varkens en straathonden woelen in een berg afval. Mijn wasgoed roostert op de veel te hete radiator. Ik doe een klein raampje open voor frisse lucht, maar er waait zand naar binnen. Het raampje gaat weer dicht en ik loop naar de keuken. Tijd om te koken; de meiden komen zo thuis. Ik pak een kleine bijl om het stuk bevroren schapenvlees in mootjes te hakken.

Alles is anders dan ik gewend was, maar ik ben thuis.

Geroepen

Ik heb altijd geweten dat er iets anders op me wachtte dan een normale carrière. Diep van binnen wist ik dat ik niet ‘gewoon’ wilde leven, dat er een andere bestemming was. Ik herinner me een gesprek hierover met mijn moeder. We zaten naast elkaar op de bruine, leren bank en mijn moeder probeerde me uit te leggen dat karakter en ‘trouw in het kleine’ belangrijker zijn dan grootse toekomstdromen. ‘Mam, ik wéét dat het goed is om een oude vrouw te helpen met oversteken en al dat soort dingen, maar dat vind ik niet genoeg,’ zei ik een beetje geïrriteerd. ‘Ik wil iets groters!’ Wat ik precies wilde, wist ik zelf niet. Ik had geen concrete visie. Ik droomde van een grachtenpand in Amsterdam met een marmeren hal en een vleugel. Een mooie carrière, een goed cultureel leven en dan nog iets zinnigs doen waar anderen ook wat aan zouden hebben. Maar wat dat ‘zinnige’ was, kon ik niet invullen.

Achteraf begrijp ik het beter; dat ondefinieerbare voorgevoel, dat verlangen naar een leven vol betekenis, die fascinatie voor getuigenissen van mensen die in geloof leven. . . God had iets in mijn hart gelegd, maar ik wist het nog niet.

Op een lentedag, jaren geleden, terwijl ik mijn fiets door het drukke centrum van Amsterdam laveerde, hoorde ik mezelf plotseling hardop zeggen: ‘Op een dag vlieg ik hier uit!’ Ik had geen idee waar die zin vandaan kwam. Ik was dol op de hoofd-

stad en niets in mij verlangde naar emigratie. Sterker nog; ik had al besloten dat ik niet naar het buitenland zou gaan, in elk geval niet zonder man of gezin. Daar was ik geen type voor, had ik vastgesteld.

Ik wist waar ik over praatte; ik had een proefrit zending achter de rug. Voordat ik naar de universiteit ging, had ik een Discipelschap Training School (DTS) gevolgd bij Jeugd met een Opdracht. Ik wilde, voor ik ging studeren, duidelijkheid over de vraag of ik voor zending was geroepen. De Grote Opdracht – Ga heen en verkondig het evangelie aan alle volken (in alle naties) – galmde ergens in mijn achterhoofd. Als christen moest ik dat in elk geval overwegen, besloot ik plichtsgetrouw. En het was het handigst als ik hierachter kwam voor ik aan een studie begon. Heimelijk hoopte ik dat de zendingbeker aan mij voorbij zou gaan. Ik had me toch niet voor niets jarenlang op het studentenleven verheugd?

De DTS was in Amsterdam. Daarna werden we in teams opgedeeld en naar verschillende landen gestuurd voor een praktijkperiode van drie maanden. Het team waarvan ik deel uitmaakte, ging naar Monrovia, de hoofdstad van Liberia. We woonden in een wit hoekhuis, speelden toneel en hielden bijeenkomsten. Ik hielp mee bij een overwegend Amerikaanse jeugdgroep en in een Afrikaanse gemeente en gaf privéles aan kinderen van teamleden. Monrovia viel me zwaar; vanwege de tropische hitte plakten de kleren aan je lichaam en we werden als westerlingen bejubeld of bestolen. Ik kon de onophoudelijke stroom bezoekers in onze woning niet uit elkaar houden en ergerde me aan de platte huwelijksaanzoeken van taxichauffeurs en andere onbekenden. Ik verdroeg het eten slecht en lag een groot deel van de tijd ziek op mijn laken op de harde vloer. Af en toe kreeg ik een brief waarin stond dat het slecht ging met mijn vader, die lymfklierkanker had. Ik vroeg me bezorgd af of hij nog zou leven als ik thuis kwam.

Terugdenkend aan die tijd begrijp ik dat ik een cultuurshock had en ook, voor het eerst in mijn leven, heimwee. De teamleiding, die waarschijnlijk genoeg had van mijn getob, liet me

1. Geroepen

twee weken voor afloop van de outreach terugkeren naar Nederland. *Eén ding is duidelijk*, concludeerde ik, *ik word geen zendeling*.

Terug in Nederland woonde ik weer tijdelijk in mijn ouderlijk huis om te helpen bij de verzorging van mijn vader, die inmiddels in het eindstadium van zijn ziekte was. In augustus, een dag voor mijn 21e verjaardag, stierf hij. Ik ben erg dankbaar voor de tijd die ik nog met hem heb gehad.

De daaropvolgende jaren studeerde ik sociale wetenschappen en orthopedagogiek in Utrecht en daarna in Amsterdam. Ik wilde iets met mensen doen en deze studierichting leek me een goede optie. Waarschijnlijk was niet aan mij te merken dat ik net een Discipelschap Training School achter de rug had. Ik onderscheidde me maar in weinig opzichten van andere studenten. Ik geloofde in God, ik bad, gebruikte geen drugs, hoedde me voor grove immoraliteit en bezocht, als ik niet te moe was van het uitgaan, een kerkdienst naar keuze. Zo hield ik als christen ternauwernood mijn hoofd boven water. Na een jaar toenemende slapte concludeerde ik dat het voor mijn geestelijk leven belangrijk was om aangesloten te zijn bij een geloofs-gemeenschap. Sindsdien ging ik trouw naar de zondagdienst en huiskring van een gemeente. Dat scheelde aanzienlijk. Ik was een rasechte consument, die genoot van aanbidding en een goede preek zonder verder actief betrokken te raken. Wel deed ik in de zomervakanties meestal mee aan evangelisatie-acties van YWAM (Jeugd met een Opdracht). Ondanks de vragen en conflicten die ik zelf had, vond ik het heerlijk om mensen over Jezus te vertellen. Met horten en stoten begon ik te groeien in mijn geloof. Ik vroeg me af wat Gods plan voor mijn leven was en bad hier ook voor. Maar ik kreeg geen duidelijk antwoord.

Na mijn afstuderen werkte ik voor een psychologisch onderzoeksbureau en later bij de Raad voor de Kinderbescherming. Het werk beviel me goed, ik had leuke collega's en leerde dingen waarvan ik tot op deze dag profijt heb. Tegelijkertijd was ik

me ook bewust van de beperkingen van mijn baan; ik moest in een formeel kader onderzoek doen en adviezen uitbrengen en kon niet met de mensen spreken over hetgeen ze volgens mij het meest nodig hadden. *Misschien kan ik in de toekomst voor een christelijk counselingcentrum werken*, overwoog ik.

In 1995 vroeg een vriendin me of ik mee wilde naar een conferentie 'In Your Presence'. Het zou vooral om aanbidding gaan, meende ze. Dat klonk goed, dus ik besloot te gaan. De conferentie werd in Arnhem gehouden en omdat mijn moeder daar woonde, logeerden we bij haar.

Eén van de spreeksters op de conferentie was Jackie Pullinger. Ik had veel over deze vrouw gehoord en ook haar boek 'Chasing the Dragon' gelezen. Hierin vertelt ze hoe God haar als jonge, Engelse christin naar Hongkong leidde om onder drugsverslaafde gangsters te werken. Ik verheugde me erop deze bijzondere vrouw een keer 'live' te horen. De dag dat zij zou spreken, voelde ik me 's morgens zo beroerd dat ik overwoog om thuis te blijven. Ik had die nacht nauwelijks geslapen en had overal in mijn lichaam pijn. Maar ik sleurde mezelf uit bed; ik wilde deze conferentiedag toch niet missen!

Jackie sprak over Gods hart voor deze wereld, voor mensen die verloren zijn en over zijn liefde voor mensen, die Hij door ons tot uitdrukking wil brengen.

Tijdens haar preek begonnen tranen over mijn wangen te lopen, zonder dat ik er iets aan kon doen. Het was of elk woord persoonlijk tot mij gericht was en scherp als een zwaard mijn hart binnendrong. Jackie sprak over mensen in Hongkong, Afrika en Azië, maar vooral over Gods hart voor deze wereld, voor elk kostbaar mens. God wil ons gebruiken voor deze mensen, maar zijn wij bereid? Wat is de consequentie als wij niet opstaan en gaan? Als plan A niet werkt, is er dan altijd een plan B?

Terwijl ik naar Jackie luisterde, begon ik mezelf op een nieuwe manier te zien.

Ik geloof in God, ik noem mezelf een christen en ik zeg dat God

mijn leven leidt, maar is dat werkelijk zo? Heb ik God echt alle ruimte gegeven om mij te zeggen wat Hij wil? Wie is er eigenlijk Heer in mijn leven? Wie bepaalt wat er gebeurt?

Plotseling werd ik me bewust hoezeer ik zelf de controle over mijn leven probeerde te houden, hoezeer ik mijn koers liet bepalen door voorstellingen die ik had bij een aangenaam leven als christen. *Ik zal nooit alleen naar het buitenland gaan. Zending is niets voor mij.* Al die besluiten die ik al had genomen! Ik hield de touwtjes zelf in handen! Als ik God mijn Heer noemde, moest Hij me toch kunnen opdragen wat Hij wilde?!

Daar zat ik in de conferentiezaal; een vrij mens, een christen, iemand die God kende en die door God gebruikt kon worden. *God kan met me doen wat Hij wil, dat is zijn absolute recht! Ik ben vrij om te doen wat Hij me zegt!* Vrijheid, een voorsmaak van avontuur... Vreemd dat ik deze smaak nooit met Gods wil in verband had gebracht.

Jackie deed een oproep: 'Wie meer van Gods hart wil ontvangen, kan naar voren komen, ik wil voor jullie bidden.' Ik ging naar voren en stond tussen een groot aantal mensen, dat eveneens was gekomen. Jackie bad, mensen om me heen begonnen te huilen, ik voelde niets. Maar plotseling was het of twee handen mijn hart pakten en het doormidden scheurden. Ik viel op mijn knieën en barstte in tranen uit. De pijn die ik voelde, was overweldigend. Het was de pijn van mensenharten die alle hoop verloren hebben. De pijn van kinderen waar niemand naar omkijkt en de pijn van mensen die verloren zijn. Maar vooral de pijn in het hart van de Vader, die dit alles ziet.

Dit moment veranderde iets wezenlijks in mijn leven. Ik voelde een fractie van Gods hart, zijn liefde, zijn bewogenheid voor mensen. Het was enkel een druppel van zijn oceaan, maar het was genoeg. Al mijn reserves en angsten, mijn behoefte de controle te houden, smolten weg als sneeuw voor de zon. Eén ding bleef over; ik lag op mijn knieën en smeekte God om me te gebruiken. 'Zeg me alstublieft wat ik moet doen! Het maakt

niet uit wat, het maakt niet uit waar, of het China is of een klein dorp in de Achterhoek. Wat U ook zegt, ik ben bereid!’

De volgende morgen was ik vroeg op en stofzuigde, voor we weer naar de conferentie gingen, het huis van mijn moeder. Het gebeuren van de vorige dag had me niet losgelaten. Het was alsof een onzichtbare hand op me rustte. ‘Wat wilt U zeggen, Heer?’ vroeg ik. ‘Ik heb de indruk dat U echt van plan bent om me ergens heen te sturen, maar ik heb geen idee waarheen. Als U een bepaalde plek voor me hebt, breng deze dan alstublieft nu in mijn gedachten.’ Nauwelijks was ik uitgesproken of één woord drong zich in lichtende hoofdletters aan me op: MONGOLIA!

Verbijsterd zette ik de stofzuiger uit. *Mongolië?! Hoe kwam ik daar nou op? En waarom in het Engels? Had ik dat ergens gehoord? En waar lag het überhaupt, ergens in Azië toch?* Ik bad weer: ‘Heer, dit is absurd, ik weet absoluut niets van dit land! Als dit werkelijk uw stem is, wilt U het dan bevestigen. Wilt U iemand naar mij toesturen die over Mongolië begint te vertellen? Als dat gebeurt, zal ik weten dat U tot me spreekt. En, als ik ga, dan kunt U me samen met Duitse christenen sturen. U hebt gesproken over verzoening tussen onze landen en ik wil daar graag concreet deel van uitmaken.’

Ik ruimde de stofzuiger op en maakte me klaar om naar de conferentie te gaan. Ik sprak met niemand over wat er die morgen gebeurd was. Na de ochtendbijeenkomst liepen we naar buiten om lunchpauze te houden. Het was mooi weer en ik ging in het gras liggen. Plotseling hoorde ik iemand roepen: ‘Hey Hanneke, did I tell you that I’m going to Mongolia?!’

Ik schoot overeind. ‘Wat zeg je?!’

Mijn Canadese vriendin Wendy keek me glimlachend aan. ‘Ik ga op outreach naar Mongolië, daar wilde ik het met jou over hebben.’ Ze begon me te vertellen over een evangelisatiereis die ze met een groep wilde gaan maken.

‘Is dat een vaste groep?’ vroeg ik.

‘Nee, het is open voor mensen die interesse hebben, wil je niet mee?’

1. Geroepen

‘Ja, ik ga mee. Is het met YWAM?’ Wendy was al jaren stafmedewerkster van deze organisatie.

‘Dit jaar is het anders dan gebruikelijk; we gaan met een Duitse organisatie.’

Vanaf die dag wist ik het zeker: *God had tot me gesproken en mijn leven zou heel anders worden dan ik had gedacht.*

‘Ik ga naar Mongolië,’ zei ik toen ik bij mijn moeder kwam. Ze zat in de tuin en dronk thee met mijn zus en een paar vriendinnen. Iedereen knikte zwijgend. *Dat waait wel over*, zag ik hen denken.

Het waaide niet over. Ik begon boeken te lezen over Mongolië; de geschiedenis van Dzjengis Khan, de opkomst en de val van het keizerrijk. Ik begon te bidden voor Mongolië en verbaasde me over de bewogenheid die ik daarbij voelde. Azië was voor mij nooit meer geweest dan een grote vlek op de wereldkaart. Nu was ik in gedachten dagelijks bezig met een volk dat ik nog niet kende, met zijn geschiedenis en bestemming. Ik verlangde ernaar om deze mensen te ontmoeten, met hen te spreken en ze over Gods liefde te vertellen. De grote vraag was: wanneer kan ik gaan?

Met een vriendin in Amsterdam